

Сучасні макроекономічні тренди та тенденції Modern macroeconomic trends and tendencies

DOI: [10.26565/2786-4995-2021-1-04](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2021-1-04)

УДК: 339.7; 339.97

Євгеній Редзюк

к.е.н., доц., с.н.с.

сектору міжнародних фінансових досліджень
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
вул. Панаса Мирного, 26, Київ, 01011, Україна
e-mail: redzyuk@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-5592-5121

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ У НЕСТАБІЛЬНІЙ ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Анотація. Сучасні фінансово-економічні перспективи, починаючи з 2020 року викликають занепокоєння у всьому світі, особливо для позичальників з нижньою межею кредитної шкали або в галузях, які найбільше постраждали від обмежень, пов'язаних з поширенням епідемії COVID-19 у світі. Надзвичайні бюджетні фінансово-фіскальні стимули посприяли стабілізації національних економік більшості країн світу. Центральні банки розвинених країн світу та країни, що розвиваються відреагували швидко і рішуче, надавши власні безпрецедентні заходи підтримки. Вони зробили це за допомогою різних інструментів політики (підтримка ліквідності в банківській системі і на фінансових ринках, контроль щодо валютних інтервенцій, зниження облікової ставки, зниження вимог до резервів банків і страхових компаній, боргові і податкові відстрочки платежу, пільгове кредитування, дотації, гранти, фінансова допомога та ін.) і в значній мірі допомогли стабілізувати свої ринки та зберегли їх повноцінне функціонування.

Крім того, майже всі центральні банки країн світу, що розвиваються дуже активно проводили антикризову політику і близько половини з них знизили резервні вимоги для банків, які забезпечували ліквідність фінансової системи; також полегшили умови кредитування. Близько 20 центральних банків країн з ринком, що формується вперше запустили кількісне пом'якшення – формально відоме як програми викупу активів – шляхом покупки державного і приватного боргу, щоб зняти стрес в економіці та допомогти ринкам функціонувати. Аналіз показує, що ці програми викупу активів в цілому довели свою ефективність, в тому числі за рахунок допомоги в стабілізації місцевих фінансових ринків.

Після застосування кількісного пом'якшення в 2020 році аналіз показує, що ці програми викупу активів в цілому надали позитивний вплив на місцеві фінансові ринки. Важливо відзначити, що це мало місце навіть з урахуванням зниження облікової ставки, додаткових великомасштабних покупок активів Федеральною резервною системою і значного відновлення глобального апетиту до ризику. Зокрема, викуп активів центральними банками країн з ринком, що формується сприяв зниженню прибутковості державних облігацій, які не впливали при цьому суттєво на знецінення місцевих валют. Вони також поступово допомогли знизити стрес місцевого фінансово-інвестиційного ринку. Позитивний досвід викупу активів може спонукати центральні банки більшого числа країн з ринками, що формуються розглядати нетрадиційну грошово-кредитну політику як ключову частину свого політичного інструментарію, особливо коли простір для традиційної політики обмежений. Купівля активів може бути придатною політикою для деяких центральних банків в залежності від ринкових умов, з якими вони стикаються, і їх здатності успішно реалізувати таку політику.

Україні також необхідно припиняти над шкідливу під час пандемії практику хаосу і неузгодженості в державному секторі управління та формувати комплексну стратегію захисту від пандемії COVID-19 населення і бізнес-структур, особливо тих категорій населення і сфер діяльності, що найбільше постраждали. При цьому, як показує світовий досвід – фінансові інститути та інструменти є одними з ключових антикризових механізмів, які необхідно активно використовувати, щоб подолати існуючі виклики.

Ключові слова: фінансові інститути, фінансові інструменти, світова економіка, міжнародні економічні відносини, глобальна економіка, фінансово-економічна криза.

Формули: 0; рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 15

Вступ. Міжнародні трансформації торговельно-економічних відносин і фінансово-інвестиційного середовища в сучасному світі суттєво посилились під дією пандемії COVID-19, що в значній мірі призвело до нової ситуації у світовій економіці. Окреслюються стратегічні зміни у глобалізованому економічному просторі світу. Провідним визначальним фактором, що суттєво вплинув на сучасні гео економічні та геополітичні процеси став довгостроковий тиск пандемії COVID-19 на переважну більшість економічно активних країн світу. Обмеження пов'язані з пандемією призупинили світову торгівлю і економіку, що викликало найбільш значну торговельно-економічну, фінансову та інвестиційну кризу за останній 12-річний період, починаючи з 2009 року. Неоднозначність щодо перспектив подолання цієї кризи та масштабність викликів обумовлюють актуальність дослідження за цією тематикою, так як перспективи світової економіки і України в умовах згортання економічної активності, введення карантинних обмежень є тривожними сигналами та потребують визначення проблемних питань, пріоритетів і подальших ефективних кроків щодо подолання існуючих загроз, особливо в контексті функціонування стратегічно важливих фінансових інститутів.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Аналізом проблем розвитку глобалізованих фінансово-економічних відносин займалась низка провідних вітчизняних і закордонних вчених: О.Білорус, Т.Богдан, О.Борзенко, А.Гальчинський, В.Геєць, С.Кораблін, Д.Лук'яненко, Я.Міркін, Н.Рубіні, Б.Рубцов, В.Сіденко, Дж.Стігліц, А.Філіпенко, О.Шаров та ін. Їх внесок є значним, але сучасні виклики обумовлюють оновлення цих знань та потребують формування ефективних пропозицій щодо стабілізації фінансово-економічного стану України в умовах посилення карантинних обмежень і згортання світових торговельно-економічних процесів.

Мета статті – проаналізувати розвиток глобалізованих фінансово-економічних відносин, виявити сучасні особливості функціонування фінансових інститутів та підходи до використання ними ефективних інструментів при подоланні кризових явищ в міжнародній економіці.

Результати дослідження. Глобалізація призводить не просто до встановлення і розвитку відносин між економічними, соціальними та іншими суб'єктами різних країн, а й до різкого збільшення значущості цих відносин. Необхідно відзначити, що за останні 60-70 рр. посилено відбувався процес глобалізації інформації, руху робочої сили, капіталу та засобів виробництва. Прямі іноземні інвестиції стали значущим фактором зростання економіки певної країни, яка приймала такі інвестиції; характер торговельного співробітництва носив поступово збільшувачий за масштабом процес; значна кількість країн за останні 30-50 років подолали бідність завдяки міжнародній торгівлі, сфері послуг, розвитку виробництва на експорт. В цьому контексті розгортання глобальної кризи під впливом поширення у світі пандемії COVID-19 є значною загрозою для існуючих бізнес-структур і торговельно-виробничих ланцюгів, що склались у світі.

Фінансова сфера за цей період (починаючи з 50-хх рр. ХХ ст.) активно обслуговувала глобалізовані торговельно-економічні відносини в світі, навіть більш прискореними темпами розвивалась ніж глобалізоване виробництво і торгівля, а її міжнародна архітектура була відкритою для різних інновацій та суттєво інтегрувалась у більшість країн світу. При цьому за останній рік фінансово-інвестиційний сектор зазнав такої суттєвої трансформації, втрат і згортання, особливо, в приватному секторі; кризові прояви в цій сфері посилились – зменшились обсяги кредитування і прямих іноземних інвестицій у приватному секторі (обсяг ПІІ знизився до 399 млрд дол. США на 49% в I-му півріччі 2020 року) , спостерігається низька активність з IPO (за I-ше півріччя 2020 року – спостерігається зниження на 36% до 186 IPO на суму 42,3 млрд дол. США) , пригальмувались угоди з поглинання і злиття фірм (1,97 трлн дол. США станом на 10.2020 року; в 2019 р. – 3,8 трлн дол. США за рік) [1;2;3].

Відзначимо, що сучасні фінансово-економічні перспективи, починаючи з 2020 року викликають занепокоєння у всьому світі, особливо для позичальників з нижньою межею кредитної шкали або в галузях, які найбільше постраждали від обмежень, пов'язаних з поширенням епідемії COVID-19 у світі. Так, у міру того як країни, компанії та домогосподарства стикаються з економічними наслідками пандемії COVID-19, багато експертів відзначають тривогу з приводу швидкого зростання кредитного плеча в усьому світі. В умовах прискорення багаторічної тенденції відношення боргу до ВВП серед цих трьох груп позичальників боргове навантаження має зрости на 14% в 2020 році до рекордних 265%. Це суттєво підвищує ризик банкрутства і дефолту, особливо серед корпорацій.

Для корпоративних позичальників ризику неплатоспроможності можуть зрости, якщо грошові потоки і прибуток не повернуться до рівнів, що передувало пандемії COVID-19, до скасування надзвичайних бюджетних стимулів. Міжнародне рейтингове агентство «S&P» вже знизило кредитні рейтинги приблизно одній п'ятій емітентів корпоративних і суверенних боргових зобов'язань в усьому світі, особливо позичальників спекулятивного рівня і тих, хто найбільше страждає від економічних наслідків COVID-19.

Розвиненими країнами світу очікується, що нестійке відновлення економіки можливе тільки, якщо будуть зберігатися сприятливі умови фінансування для всіх видів позичальників у довгостроковій перспективі, у зв'язку з чим будуть внесені коректування в поведінку по відношенню до витрат і позик. Крім того, прогнозується, якщо швидко буде здійснюватися передача технології на виготовлення вакцини країнам, що розвиваються й потребують вакцин і не буде нових мутацій вірусу, то глобальний вплив монетарно-фіскальних заходів розвинутих країн світу має закінчитися приблизно до 2023 року. Тоді уряди більшості країн світу зменшать стимули, але якщо інфляція суттєво зросте, то стимулювання може закінчитись і набагато раніше.

В існуючих умовах важливим є – враховувати здатність позичальників погасити заборгованість. Безпрецедентні фіскальні і грошово-кредитні стимули 2020 року, особливо у США та країнах ЄС дозволяють компаніям зберігати доступ до ліквідності через ринки облігацій і банківські позики. Витрати на позики дуже сприятливі, і ймовірно, залишаться такими протягом довгого часу: очікується, що базові процентні ставки залишаться історично низькими до 2023 року. Протягом 2020 року кредитні спреди звузилися з березневого піку; в даний час вони більш чутливі до бізнес-ризиків, ніж до ринкових (споживчих) ризиків, особливо для позичальників з найнижчою якістю. В основному, збільшення боргу покликане допомогти створити умови для відновлення економіки, що підвищить здатність позичальників погашати заборгованість в майбутньому. Це особливо актуально для суверенних держав, чії заходи податково-бюджетного стимулювання спрямовані на зниження економічного впливу пандемії. Тому всі суверенні країни вийдуть з пандемії з великим об'ємом боргу. Найбільш розвинені країни, ймовірно, несуть найбільшу частку зростання боргового навантаження. Однак вони в значній мірі багаті, володіють сильними фінансовими ринками і значною гнучкістю грошово-кредитної політики, що дозволяє їм підтримувати свою загальну кредитоспроможність у фінансово-інвестиційній та економічній сфері.

Для всіх суверенних держав світу багато що залежатиме в 2021 році від того, як буде використовуватися новий борг. Якщо він фінансує виробничу діяльність, збільшує національний дохід і збільшує державні доходи, тоді він у кінцевому підсумку буде підтримувати прийнятний рівень боргу і поточні рівні рейтингів. Але якщо відновлення економіки затягнеться довше, ніж очікувалося, або якщо уряди не зможуть консолідувати фінансові результати до рівня, що передувало пандемії, негативний тиск на рейтинги посилиться, а світова економіка зануриться у нову фінансово-економічну кризу.

Багато великих компаній до сих пір використовували надходження від своїх новопроданих боргів для додавання грошових коштів в свої баланси у якості запобіжних

резервів або для рефінансування існуючих зобов'язань. В цілому, за оцінками міжнародних експертів, нефінансові компанії США з інвестиційним рейтингом зберегли на своїх балансах близько трьох чвертей грошей, які вони запозичили в першій половині 2020 року. У Європі цей показник становить трохи більше 50%.

Це не відноситься до фірм, що знаходяться в нижній частині шкали рейтингів, або до малих і середніх компаній, особливо в галузях, на які безпосередньо вплинули правила соціального дистанціювання і спад, викликаний пандемією. Борючись за виживання, вони беруть позики, щоб покрити дефіцит доходів і потреби в оборотному капіталі. Для таких компаній необхідні цільові програми монетарного стимулювання, дотацій і підтримки.

Що стосується домашніх господарств, то зростання коефіцієнта боргу частково було викликано зниженням ВВП. Домогосподарства часто беруть на себе додаткові борги незабаром після втрати доходу. Але під час минулих спадів домогосподарства незабаром пристосувалися до більш консервативних моделей витрат, що уповільнило зростання боргу. Грунтуючись на цьому досвіді, прогнозується, що після деяких поступових покращень в 2021 році відношення глобального боргу домашніх господарств до ВВП стабілізується приблизно на рівні 66% до кінця 2023 року.

В значній мірі умови і форми відновлення після пандемії вплинуть на те, наскільки і як швидко ці три групи позичальників зможуть скоротити борг. У багатьох випадках коефіцієнти боргу стабілізуються тільки в результаті відновлення ВВП, а не зменшення боргу. І кілька факторів, в тому числі додаткові хвилі COVID-19, відстрочена вакцинація, підвищення процентних ставок, стійке різке розширення кредитних спредів, тривале зростання боргу або низький рівень попиту, можуть перетворити рецесію у W-подібну фігуру.

Навіть якщо відновлення буде розвиватися, як очіувалося, нестачі в економічних проблемах не буде. Деякі сектори працюють значно нижче своїх можливостей, що обмежує перспективи виживання компаній і, як наслідок, зайнятість і кредитні результати під питанням. В результаті короткострокові перспективи залишаються тривожними, особливо для позичальників з нижньою межею кредитної шкали або в уразливих галузях. Проте, ситуація у фінансово-борговому стимулюванні в розвинених країнах світу більш контрольована, тому великомасштабна боргова криза не так імовірна [4].

Такі фінансові інститути, як банки вступили в пандемію на відносно міцній основі, з достатнім запасом капіталу і ліквідності, а також з низькими обсягами прострочених кредитів. Більшість з них зможе підтримувати необхідний коефіцієнт достатності капіталу навіть у разі погіршення ситуації. При відновленні ділової активності у світі банкам необхідно буде забезпечити достатній рівень капіталу для забезпечення в подальшому середньо- і довгострокової фінансово-кредитної стабільності. Уряди і центральні банки економічно активних країн світу мають моніторити бізнесові і соціальні інститути на випадок, якщо пандемія у довгостроковій перспективі тиснути на світову економіку. Слабке економічне відновлення може призвести до рецесії та нових криз. Також низька траєкторія потенційного відновлення ВВП посилюють короткострокову політичну турбулентність. В таких умовах тільки структурні реформи можуть підтримати системне соціально-економічне відновлення, особливо якщо вони формуватимуть більш стійке та інклюзивне зростання не тільки в певній країні, а й у відповідних регіонах світу [5].

Провідні експерти Європейської комісії також вважають, що швидкого економічного відновлення від пандемії COVID-19 не буде. Пандемія коронавірусу є дуже великим шоком для світової економіки і економіки ЄС з серйозними економічними і соціальними наслідками. Ділова активність в Європі зазнала значного шоку в першій половині 2020 року і в деякій мірі різко відновилася в II-му кварталі 2020 року, тому заходи карантинних обмежень були поступово скасовані. Але відновлення пандемії COVID-19 в жовтні-листопаді 2020 року призвело до нового призупинення активності, оскільки національні

органи влади вводять нові заборони через систему громадської охорони здоров'я, посилюючи обмеження і карантинні заходи. Ситуація з пандемією в країнах ЄС та світі на сучасному етапі показує, що прогнози до відновлення і зростання економічної активності схильні до надзвичайно високого ступеня невизначеності й ризиків.

Так, Єврокомісія очікує у 2021 році зростання економіки у 27 країнах Євросоюзу на рівні 4,2%, а у 19 країнах Єврозони – на рівні 4,3%. На 2022 рік Єврокомісія прогнозує приріст на рівні 4,4% і в ЄС, і в Єврозоні. Натомість у середині лютого 2021 року у Єврокомісії прогнозували на 2021 рік приріст економіки в ЄС лише на 3,7%, а в Єврозоні – на 3,8%, а на 2022 рік – на рівні 3,9% і 3,8% відповідно [6].

В країнах ЄС спостерігається значна диференціація щодо економічних наслідків від пандемії, перспективи відновлення також матимуть різні траєкторії. Це відображає поширення вірусу, рівня медичного обслуговування, строгість заходів громадської охорони здоров'я, прийнятих для його стримування, галузевий склад національної економіки і силу відповідних заходів національної політики, особливо у фінансово-фіскальній сфері.

Безпрецедентний обсяг вжитих заходів, особливо в рамках схем короткострокової роботи, дозволив стримати зростання безробіття у країнах ЄС в порівнянні зі спадом економічної активності. Очікується, що безробіття продовжить зростати в 2021 році, оскільки держави-члени поступово відмовляться від заходів екстреної підтримки і на ринку праці з'являться нові люди, але все ж безробіття повинне покращитися в 2022 році у міру очікуваного відновлення економіки.

Крім того, очікується, що збільшення державного дефіциту буде дуже значним в усьому ЄС в 2020-2021 році, у зв'язку зі збільшенням соціальних трансфертів, при цьому податкові надходження падають, як в результаті виняткових заходів політики, спрямованих на підтримку економіки, так і ефекту автоматичних стабілізаторів.

В Євросоюзі дефіцит бюджету піднявся до 6,9% з 0,5% ВВП, в Єврозоні – до 7,2% ВВП у порівнянні з 0,6% в 2019 році, повідомило статистичне управління ЄС (Eurostat). Для Єврозони це максимальне негативне сальдо з 1995 року, тоді воно становило рекордні 7,3% ВВП. Обсяг державного боргу в державах, що використовують єдину європейську валюту, досяг 98% на кінець минулого року проти 83,9% роком раніше, в ЄС – до 90,7% з 77,5%. У 2020 році всі члени ЄС зафіксували дефіцит бюджету.

Найбільш значним дефіцит був у Іспанії (11% ВВП), на Мальті (10,1% ВВП), в Греції (9,7% ВВП), в Італії (9,5% ВВП) і в Бельгії (9,4%). У всіх країнах регіону негативне сальдо перевищило позначку в 3% ВВП, за винятком Данії, де він склав усього 1,1% ВВП.

Найменший розмір державного боргу відносно ВВП на кінець минулого року був у Естонії (18,2%), Люксембургу (24,9%), Болгарії (25%), Чехії (38,1%) і Швеції (39,9%). У 14 держав цей показник перевищив 60%. Найбільший борг у Греції (205,6%), Італії (155,8%), Португалії (133,6%), Іспанії (120%), Кіпру (118,2%) та Франції (115,7%) [7].

Інфляція в 2020 році також посприяла рецесії та падінню економіки країн ЄС. Різне зниження цін на енергоносії призвели до зниження загальної інфляції в серпні і вересні 2020 року. Базова інфляція, яка включає всі статті, за винятком енергоносіїв і необроблених продуктів харчування, також істотно знизилася за червень-серпень 2020 року через зниження попиту на послуги, особливо послуги, пов'язані з туризмом і на промислові товари. Слабкий попит, млявість на ринку праці і сильний обмінний курс євро здійснюють знижувальний тиск на ціни. Інфляція в ЄС була на рівні 1,43% (1,2% – Єврозони) в 2019 році; в 2020 році вона знизилась в 2-3 рази до 0,7% (0,3%). Прогнозується, що в 2021 році вона зросте до 1,16% (0,93%); в 2022 році до 1,41% (1,23%); в 2023 році до 1,55% (1,4%) [8].

Хоча по інфляції видно оптимістичний прогноз з відновлення економіки, по темпам вакцинації країни ЄС також знаходяться на найвищих темпах у світі, все ж ризики банкрутства, тривалих збоїв у постачаннях, безробіття – можуть зберігатись довше ніж це очікують регулюючі і політичні органи влади ЄС. Крім того, на європейську економіку

суттєво можуть вплинути асиметричне відновлення світової економіки і торгівлі, посилення напруженості у відносинах між країнами-гегемонами (США, ЄС, Китай). Не можна виключати й вірогідність стресу на інвестиційно-фінансовому ринку – це ще один ризик, який до речі може бути для країн ЄС знижений. Так, позитивним моментом є те, що була своєчасно запущена програма економічного відновлення ЄС – NextGenerationEU, включаючи Фонд відновлення і стійкості, який забезпечив більш сильне відновлення економіки ЄС, ніж передбачалося. Серйозним ускладненням залишається невирішення Торговельної угоди між ЄС і Великобританією, ця конфліктність додає напруженості у відносинах, але знайдення компромісів матиме позитивний вплив на економіку ЄС і Великобританії [9].

Ця економічна криза, викликана пандемією COVID-19, уже очевидно залишить глибокі й стратегічні наслідки в світі. Ерозія людського капіталу через тривалий високий рівень безробіття і закриття шкіл, руйнування вартості в результаті банкрутств та обмеження майбутньої податково-бюджетної політики через підвищений рівень державного боргу очолюють перелік викликів. При цьому країни та групи населення, які і без того були бідними й вразливими, зіткнуться з найбільшими проблемами.

Оперативні дії політиків, в тому числі країн Групи двадцяти (G20) з розвинутою економікою і країнами з ринком, що формується, допомогли запобігти ще більш серйозній економічній кризі після COVID-19, ніж той, який спостерігався раніше. З початку поширення епідемії країни «Групи двадцяти» станом на червень 2021 року понад 16 трильйонів доларів США на підтримку окремим особам, бізнес-структурам, державним муніципалітетам і сектору охорони здоров'я. Однак в цілому по країнам світу на даний час велика частина бюджетної підтримки поступово скорочується, і багато пільг, такі як грошові перекази домашнім господарствам, відстрочені податкові платежі або тимчасові позики підприємствам, минули або повинні закінчитися до кінця III кв. 2021 року. Тому очікується скорочення бюджетних дефіцитів майже у всіх економіках країн G20 в наступному році, виходячи з оголошених бюджетів і поточної політики. У країнах, де дефіцит різко збільшився в 2020 році, тепер очікується, що сальдо бюджету скоротиться більш ніж на 5 відсотків ВВП в 2021 році. Заплановане скорочення суттєво вплине на можливості підтримки, а вона вкрай необхідна в умовах нестійкого зростання і продовження пандемії.

Припинення підтримки відбувається в той час, коли втрати робочих місць в результаті кризи все ще прогнозуються значними, про що свідчить значний дефіцит прогнозованої зайнятості в порівнянні з тенденціями до пандемії.

Передчасне припинення підтримки завдають додаткової шкоди засобам для існування і підвищать ймовірність широкомасштабних банкрутств, що, в свою чергу, може поставити під загрозу відновлення. При такому сценарії наслідки від кризи, ймовірно, стануть набагато серйознішими і болючішими для людства. Тому, по можливості, економікам країн світу слід протистояти занадто ранньому посиленню податково-бюджетної політики і замість цього забезпечувати безперервну підтримку охорони здоров'я, фізичних осіб і компаній. В країнах, обмежених у можливості витратити, зміна пріоритетів витрат може бути виправдана захистом найбільш вразливих груп. Фінансування цих сфер стає значною безпековою складовою функціонування сучасного суспільства і бізнесу.

Також необхідно буде орієнтувати соціально-економічну політику на прагматичну оновлену реальність, яка б системно підвищувала стійкість соціально-економічного середовища. В цьому контексті політика заохочення інвестицій і покращення зайнятості у секторах, що розширюються і надають безробітним можливості для отримання нових знань, професійних навичок – посилить відновлення і зробить його більш стійкішим. Інвестиції, спрямовані на більш екологічне та менш енерговитратне виробництво товарів і послуг, також забезпечать стійкість в майбутньому. У зв'язку з цим шлях до збалансованого та інклюзивного зростання залежатиме від нестандартних, інноваційних рішень та політичної волі щодо відновлення на екологічно «здоровій» основі [10].

Пандемія і пов'язана з нею економічна криза діє на економіки різних держав світу асиметрично. Так, країни з ринком, що формується і країни, що розвиваються, до яких належить і Україна знаходяться в більш важкому стані, тому, що у них механізми, інструменти, ресурси та інституціональні умови для ефективної боротьби з кризою майже відсутні, або суттєво обмежені. Фінансові інститути є набагато слабкіші і нерозвиненіші, їх фінансові інструменти є дуже обмеженими в порівнянні з країнами G7. При цьому країни з ринком, що формується і країни, що розвиваються до цього активно зростали останні двадцять років до пандемії COVID-19 і це дозволило більшості нерозвинених країн світу досягти успіхів у зниженні рівня бідності та тривалості життя. При цьому кризовий вплив у світі станом на 2020-2021 рр. знищує існуючий прогрес, одночасно збільшуючи асиметричну траєкторію відновлення між багатими і бідними державами світу.

Незважаючи на досягнуті до пандемії успіхи в зниженні рівня бідності та збільшення якості і тривалості життя, більшість з цих країн боролися за скорочення нерівності доходів. У той же час в більшості країн, що розвиваються незмінно висока частка належала неактивній молоді (тобто тих, хто не має роботи, освіти або професійної підготовки), широка нерівність в освіті також зберігаються; крім того, існують великі прогалини і в економічних можливостях для реалізації жінок. Очікується, що пандемія COVID-19 посилить цю нерівність, ніж минулі кризи, оскільки заходи щодо стримування пандемії надали суттєвий вплив на вразливих працівників і жінок. В основному це проявляється так:

1. Під час пандемії ключову роль зіграла можливість працювати з дому. Недавнє дослідження МВФ показує, що працівники з низькими доходами менш здатні працювати з дому, ніж працівники з високими доходами. Ґрунтуючись на даних із США, відомо, що у секторах, в яких діяльність, швидше за все, буде виконуватися з дому, відбулося менше скорочення зайнятості. Поєднання цих двох фактів говорить нам про те, що працівники з низькими доходами з меншою ймовірністю зможуть працювати з дому і з більшою ймовірністю втратять роботу в результаті пандемії, що погіршить розподіл доходів.

2. Використання прогнозів МВФ щодо падіння ВВП на 2020 рік в якості приблизної оцінки сукупного зниження доходів. Експерти МВФ розподіляють цю втрату між групами доходів пропорційно їх здатності працювати з дому. За допомогою цього нового розподілу доходів обчислюється зведений показник розподілу доходів після COVID (коефіцієнт Джині) на 2020 рік для 106 країн і так обчислюється процентна зміна. Чим вище коефіцієнт Джині, тим більше нерівність, коли люди з високим доходом отримують набагато більший відсоток від загального доходу населення.

Цей аналіз показує те, що ефект від пандемії COVID-19 на розподіл доходів відзначається набагато більше, ніж від минулих криз. Це також свідчить про те, що вигоди, досягнуті країнами з ринковою економікою і країнами, що розвиваються з низькими доходами після світової фінансово-економічної кризи, можуть бути втрачені. Дослідження показує, що середній коефіцієнт Джині для країн з ринком, що формується і країн, що розвиваються виростає до 42,7 і його можна очікувано порівняти з кризовим 2008 роком. Вплив буде більш значним для країн, що розвиваються з низькими доходами, незважаючи на більш повільний прогрес з 2008 року.

Ця нерівність, що збільшується в середньому надає явний вплив на можливість пересічних громадян. В аналізі використовується показник добробуту, який об'єднує інформацію про зростання споживання, очікуваної тривалості життя, часу дозвілля і нерівності споживання. Виходячи з цих заходів, з 2002 по 2019 рр. в країнах з ринками, що формуються і країнах, що розвиваються добробут зріс майже на 6%, що на 1,3 процентних пунктів вище, ніж зростання реального ВВП на душу населення. Це дозволяє припустити, що в багатьох аспектах життя людей спостерігалось поліпшення. Збільшення відбулося в основному за рахунок збільшення тривалості життя.

Ефект від пандемії COVID-19 очікувано знизить рівень добробуту на 8% у країнах з

ринком, що формується і в країнах, що розвиваються, причому більше половини цього показника може бути викликано надмірною зміною нерівності в результаті здатності людини працювати з дому. Такі оцінки не відображають будь-яких заходів щодо перерозподілу доходів після пандемії. Це означає, що країни можуть послабити вплив на нерівність і добробут в цілому за допомогою заходів стимулюючої фінансової політики відновлення соціально-економічного середовища.

Інвестиції в освітні програми, в IT-просвітницький контент, в програми підвищення кваліфікації та перепідготовки можуть поліпшити перспективи повторного працевлаштування для адаптації працівників, чії посадові обов'язки можуть зазнати довгострокових змін в результаті пандемії. Тим часом, стимулювання розширення доступу до Інтернету та сприяння фінансової доступності матимуть важливе значення для все більш цифрового світу праці.

Пом'якшення критеріїв права на страхування по безробіттю та продовження оплачуваної сімейного відпустки і відпустки через хворобу також можуть пом'якшити вплив кризи на робочі місця. Соціальна допомога у вигляді умовних грошових трансфертів, продуктових талонів, а також грантів на харчування і медичне обслуговування для сімей з низькими доходами не повинна скасовуватися передчасно. Системна політика запобігання втрати десятиліть важко завойованих досягнень у соціальній сфері матиме вирішальне значення для забезпечення подальшого більш справедливого і процвітаючого майбутнього в країнах, що розвиваються після кризи [11].

Після безпрецедентного удару від пандемії COVID-19 по економічній активності в країнах з ринковою економікою, їх економічне виробництво скоротилося на 4,3% в 2020 році (згідно з доповіддю ООН). Центральні банки на ринках, що розвиваються відреагували швидко і рішуче, надавши власні безпрецедентні заходи підтримки, на відміну від попередньої кризи. Вони зробили це за допомогою широкого інструментарію політики і в значній мірі стабілізували свої ринки, забезпечили їх функціонування.

Для стабілізації світової економіки та швидкого відновлення майже всі центральні банки країн світу, що розвиваються знизили ставки, більшість з них здійснювало інтервенції на валютних ринках, і половина з них знизили резервні вимоги для банків, які забезпечували ліквідність фінансової системи і полегшили умови кредитування. Приблизно 20 центральних банків країн з ринком, що формується вперше запустили кількісне пом'якшення – відоме як програми викупу активів – шляхом покупки державного і приватного боргу, щоб зняти стрес в економіці та допомогти ринкам функціонувати. Аналіз показує, що ці програми викупу активів в цілому довели свою ефективність, в тому числі за рахунок допомоги в стабілізації місцевих фінансових ринків.

Мотивація до кількісного пом'якшення з боку центральних банків країн з ринком, що формується була різною. Так, ці покупки активів можна розділити на 3 основні цілі політики. По-перше, центральні банки з процентними ставками значно вище нуля, як правило, використовували викуп активів в якості інструменту для покращення функціонування ринку облігацій (Індія, Південна Африка, Філіппіни). По-друге, центральні банки з процентними ставками, близькими до «нульової нижньої межі» (Чилі, Польща, Угорщина), частково прагнули піти за курсом, аналогічного центральним банкам з розвиненою економікою, де вони використовували кількісне пом'якшення для полегшення фінансових умов і надання додаткових монетарних стимулів, що забезпечують функціонування ринку та цілей щодо показників ліквідності. І, по-третє, деякі центральні банки прямо заявили, що однією з їх цілей було тимчасове ослаблення тиску з боку уряду на фінансування перед обличчям пандемії (Гана, Гватемала, Індонезія і Філіппіни).

Після майже 6-12 місяців застосування кількісного пом'якшення в 2020 році аналіз показує, що ці програми викупу активів в цілому надали позитивний вплив на місцеві фінансові ринки. Важливо відзначити, що це мало місце навіть з урахуванням зниження

облікової ставки, додаткових великомасштабних покупок активів Федеральною резервною системою і значного відновлення глобального апетиту до ризику. Зокрема, викуп активів центральними банками країн з ринком, що формується сприяла зниженню прибутковості державних облігацій, які не впливали при цьому суттєво на знецінення місцевих валют. Вони також поступово допомогли знизити стрес місцевого фінансово-інвестиційного ринку.

Позитивний досвід викупу активів може спонукати центральні банки більшого числа країн з ринками, що формуються розглядати нетрадиційну грошово-кредитну політику як ключову частину свого політичного інструментарію, особливо коли простір для традиційної політики обмежений. Купівля активів може бути придатною політикою для деяких центральних банків в залежності від ринкових умов, з якими вони стикаються, і їх здатності успішно впроваджувати цю політику, враховуючи власні ресурси і можливості.

В цілому програми викупу активів на ринках, що розвиваються можуть бути корисними, але необхідна подальша оцінка по мірі появи нових даних про їх ефективність, особливо якщо ці викупи продовжаться. Виклики пандемії у фінансовій сфері показали наступне:

- покупка активів виявляється успішнішою і ефективнішою, коли використовується спільно в рамках більш широкого пакету макроекономічної політики;
- суспільна орієнтація, прозорість, інклюзивність і чітка комунікація мають вирішальне значення для мінімізації ризиків в довірі до центральних банків при купівлі активів, особливо в країнах з більш слабкою інституційною структурою;
- у більшості випадків програми викупу активів повинні бути обмежені за часом і масштабами та повинні бути пов'язані з чіткими цілями;
- викуп активів слід проводити переважно на вторинних ринках, оскільки викуп на первинному ринку або за цінами, нижчими від ринкових можуть вплинути на процес визначення справедливої ціни облігацій;
- викуп активів на первинному ринку також може викликати побоюванням з приводу того, що центральні банки пожертвують своєю встановленою метою щодо стабільності цін для фінансування програми уряду (фіскальне домінування) [12].

Вищезазначені чинники реагування на виклики епідемії COVID-19 розвинутими країнами світу та країнами світу, що розвиваються суттєво впливають на перспективи функціонування фінансово-економічного середовища України в умовах активізації міжнародних трансформацій, особливо під час дії пандемії COVID-19, а також в післякризовий період. При цьому український уряд і НБУ в цей час викликів для вітчизняного фінансово-економічного середовища – не діють в повній мірі злагоджено і ефективно. В Україні проявляється на державному рівні управлінський закритість, недовершеність рішень, неузгодженість, а іноді й кричуща некомпетентність. Відсутність чітких пріоритетів у боротьбі з пандемією COVID-19 та обмеженість в стимулюючих і відновлюючих заходах не сприяють подоланню кризових явищ в соціально-економічному середовищі та активізації вітчизняних підприємницьких структур. Разом з інституціональними проблемами верховенства права в нашій країні, корупційними чинниками, монополізацією і олігархізацією економіки – все це тільки посилює кризові явища і депресію в нашій країні. Існуючі суттєві ризики послаблюють можливості для швидкого відновлення соціально-економічної сфери України, а також загрожують надскладними проблемами пов'язаними з погіршенням ситуації у боротьбі з пандемією COVID-19. В цілому, всі ці перелічені проблеми не дають можливості ефективно використати фінансові інститути та інструменти для стійкого соціально-економічного розвитку України [13;14].

Висновки. Підсумовуючи, відзначимо, що середній темп падіння промислового виробництва у країнах із жорсткими заходами соціального дистанціювання становив 15% (місяць до місяця), а у країнах з мінімальними монетарними та фіскальними стимулами падіння промислового виробництва поглиблювалося до 22% /за даними МВФ/. Тому Україні необхідно формувати комплексну стратегію захисту від пандемії COVID-19 населення і бізнес-структур, особливо тих категорій населення і сфер діяльності, що найбільше постраждали. Фінансово-

інвестиційні механізми, як показує світовий досвід, є провідними у відновленні економічних процесів. Тому, на наш погляд, необхідно в першу чергу забезпечити фінансуванням чіткі протоколи якісного медичного обслуговування, превентивних заходів і стандартів охорони здоров'я під час пандемії. Провідними інструментами фінансово-економічного стимулювання в Україні мають бути:

- 1) активізація фіскально-монетарного та фінансово-інвестиційного механізму стимулювання попиту у населення й бізнес-структур, а також підтримка достатньої ліквідності в банках і в компаніях;
- 2) подальше зниження облікової ставки НБУ;
- 3) своєчасні валютні інтервенції;
- 4) перегляд і покращення резервних норм для банків і страхових організацій;
- 5) надання більш широких можливостей проводити репо операції з цінними паперами;
- 6) впровадження програми надання пропозицій і викупу державних облігацій для підтримки і поглиблення вітчизняного фінансового ринку;
- 7) надання боргових відстрочок або компенсаційних механізмів для найбільш постраждалих сфер діяльності (пасажирські перевезення, туризм, ресторанно-готельний бізнес, сфера обслуговування і розваг тощо);
- 8) впровадження цільових програм перепідготовки безробітних під перспективні сфери діяльності (програмування і обслуговування ІТ-сфери, декарбонізоване виробництво, фармацевтика, робототехніка, біотехнологічне виробництво, вирощування екологічно чистої та унікальної продукції тощо);
- 9) надання відстрочки по податковим зобов'язанням для найбільш постраждалих сфер діяльності;
- 10) впровадження державних програм підтримки і супроводження експорту несировинного бізнесу /активізація торгово-економічних представництв при посольствах, допомога в логістиці, страхуванні та ін./.

Запропоновані заходи, на думку автора, можуть суттєво посприяти відновленню економіки України та підвищати її конкурентоспроможність, але при цьому необхідно ретельно розрахувати можливості та масштаб такої підтримки. Вітчизняна економіка не є світовим емісійним центром і не є членом ЄС, щоб претендувати, як Італія, Іспанія чи Польща на безповоротну допомогу від різних фондів ЄС на відновлення, тому провідними параметрами і «маяками» є цільові рівні інфляції на рівні 5-9%, валютно-курсний коридор на середньострокову перспективу, рівень золотовалютних резервів України, стан торгового і платіжного балансу, бюджетні можливості і резерви вітчизняної економіки, швидкість відновлення і зростання ВВП. Стимулюючи економічні процеси і враховуючи ці показники, можна суттєво знизити ризики пандемії та зменшити вплив негативної активізації міжнародних трансформацій на вітчизняне фінансово-економічне середовище [15].

Список використаної літератури

1. Объем прямых иностранных инвестиций в мире снизился на 50% / газета «Коммерсантъ» / новости / 27.10.2020 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kommersant.ru/doc/4549039>
2. Самойлов М. Обзор мирового рынка IPO во II квартале 2020 года / Финансы / 31 июля 2020 года / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://vc.ru/finance/146586-obzor-mirovogo-rynka-ipo-vo-ii-kvartale-2020-goda#:~:text=%D0%A1%20%... 20IPO](https://vc.ru/finance/146586-obzor-mirovogo-rynka-ipo-vo-ii-kvartale-2020-goda#:~:text=%D0%A1%20%...).
3. Объемы мирового рынка M&A в 2020 году приближаются к \$2 триллионам / ООО "МинфинМедиа" / 16 сентября 2020 года / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/2020/09/16/52431977/>
4. Terry Chan, Alexandra Dimitrijevic A Debt Crisis Is Not Imminent / Project Syndicate / 27 October 2020 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.project-syndicate.org/commentary/covid19-debt-crisis-unlikely-says-s-p-ratings-by-terry-chan-and-alexandra-dimitrijevic-2020-10>
5. International Monetary Fund, 2020, Official site. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19>
6. Єврокомісія прогнозує прискорення зростання економіки у Євросоюзі / Deutsche Welle / рубрика: Політика і суспільство / 12.05.2021 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/yevrokomisiiia-prohnozuie-pryskorennia-zrostannia-ekonomiky-u-yevrosoiuzi/a-57507652>

7. Дефицит бюджета еврозоны в 2020 году поставил рекорд за 25 лет - достиг 7,2% ВВП / Информационное агентство «Финмаркет» / Будущее ЕС / 22 апреля 2021 года / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.finmarket.ru/themes/euro_future/?sec=&id=5455816
8. Inflation rate in the European Union and the Euro area from 2015 to 2025 / Economy & Politics / Mar 31, 2021 / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.statista.com/statistics/267908/inflation-rate-in-eu-and-euro-area/>
9. Autumn 2020 Economic Forecast: Rebound interrupted as resurgence of pandemic deepens uncertainty / European Commission website / Press release / 5 November 2020 / Brussels / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2021
10. Oya Celasun, Lone Christiansen, Margaux MacDonald The Crisis is Not Over, Keep Spending (Wisely) / International Monetary Fund / Global economy / November 2, 2020 / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://blogs.imf.org/2020/11/02/the-crisis-is-not-over-keep-spending-wisely/>
11. Gabriela Cugat, Futoshi Narita How COVID-19 Will Increase Inequality in Emerging Markets and Developing Economies / International Monetary Fund / Global economy / October 29, 2020 / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://blogs.imf.org/2020/10/29/how-covid-19-will-increase-inequality-in-emerging-markets-and-developing-economies/>
12. Dimitris Drakopoulos, Rohit Goel, Fabio Natalucci, Evan Papageorgiou Emerging and Frontier Markets: Policy Tools in Times of Financial Stress / International Monetary Fund / Global economy / October 23, 2020 / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://blogs.imf.org/2020/10/23/emerging-and-frontier-markets-policy-tools-in-times-of-financial-stress/>
13. Редзюк Е.В. Особенности и последствия кризисных явлений пандемии COVID-19 на мировую экономическую активность / ЭКОНОМИКА XXI ВЕК. Международный журнал. – Тбилисский Государственный Университет им. Ивана Джавахишвили / Институт Экономики им. Паата Гугушвили: Тбилиси. 3-4.07.2020. – С.102-108
14. Редзюк С.В. Міжнародна торгівля як чинник забезпечення позитивної динаміки експорту України / Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Науково-практичний журнал. 23/2020. – К.: Міленіум, 2020. – С.12-26
15. Редзюк С.В. Відновлення у другу хвилю / газета «Дзеркало тижня» / Рубрика: Макрорівень / 14.11.2020 р. / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/vidnovlennja-u-druhu-khvilju.html>
Стаття надійшла до редакції 16.06.2021
Статтю рекомендовано до друку 24.06.2021

References

1. Obiem pryamykh inostrannykh investitsii v mire snizilsya na 50% (2020, October 27). *Kommersant*. Retrieved from <https://www.kommersant.ru/doc/4549039/>
2. Samoilov, M. (2020, June 31). Obzor mirovogo rynka IPO vo II kvartale 2020 goda. *Finansy*. Retrieved from [https://vc.ru/finance/146586-obzor-mirovogo-rynka-ipo-vo-ii-kvartale-2020-goda#:~:text=%D0%A1%20%... 20IPO](https://vc.ru/finance/146586-obzor-mirovogo-rynka-ipo-vo-ii-kvartale-2020-goda#:~:text=%D0%A1%20%...).
3. Obiemy mirovogo rynka M&A v 2020 godu priblizhayutsya k \$2 trillionam (2020, September 16). *MinfinMedia*. Retrieved from <https://minfin.com.ua/2020/09/16/52431977/>
4. Chan, T., Dimitrijevic, A. (2020, October 27). A Debt Crisis Is Not Imminent. *Project Syndicate*. Retrieved from <https://www.project-syndicate.org/commentary/covid19-debt-crisis-unlikely-says-s-p-ratings-by-terry-chan-and-alexandra-dimitrijevic-2020-10>.
5. International Monetary Fund. Official site (2020). Retrieved from <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19>.
6. Yevrokomisiya prognozuje priskorennya zrostannya ekonomiki u Yevrosoyuzi (2021, May 12). *Deutsche Welle*. Retrieved from <https://www.dw.com/uk/yevrokomisiya-prognozuje-pryskorennia-zrostannia-ekonomiky-u-yevrosoyuzi/a-57507652>.
7. Defitsit byudzhetu evrozony v 2020 godu postavil rekord za 25 let - dostig 7,2% VVP (2021, April 22). *Informatsionnoe agentstvo «Finmarket»*. *Budushchee ES*. Retrieved from http://www.finmarket.ru/themes/euro_future/?sec=&id=5455816.
8. Inflation rate in the European Union and the Euro area from 2015 to 2025 (2021, March 31). *Economy & Politics*. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/267908/inflation-rate-in-eu-and-euro-area/>
9. Autumn 2020 Economic Forecast: Rebound interrupted as resurgence of pandemic deepens uncertainty (2020, November 5). *European Commission website*. *Press release*. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2021.
10. Celasun, O., Lone Christiansen, L., MacDonald, M. (2020, November 2). The Crisis is Not Over, Keep Spending (Wisely). *International Monetary Fund*. *Global economy*. Retrieved from <https://blogs.imf.org/2020/11/02/the-crisis-is-not-over-keep-spending-wisely/>
11. Cugat G., How, F. N. (2020, October 29). COVID-19 Will Increase Inequality in Emerging Markets and Developing Economies. *International Monetary Fund*. *Global economy*. Retrieved from <https://blogs.imf.org/2020/10/29/how-covid-19-will-increase-inequality-in-emerging-markets-and-developing-economies/>
12. Drakopoulos, D., Goel, R., Natalucci, F., Papageorgiou, E. (2020, October 23). Emerging and frontier markets: policy tools in times of financial stress. *International Monetary Fund*. *Global economy*. Retrieved from <https://blogs.imf.org/2020/10/23/emerging-and-frontier-markets-policy-tools-in-times-of-financial-stress/>
13. Redziuk, Y.V. (2020) Osobennosti i posledstviya krizisnykh yavlenij pandemii COVID-19 na mirovuyu ekonomicheskuyu aktivnost. *EKONOMIKA XXI VEK. Mezhdunarodnyi zhurnal*. 3–4, 102–108.
14. Redziuk, Y.V. (2020) Mizhnarodna torgovlya yak chinnik zabezpechennya pozitivnoi dinamiki eksportu Ukraini. *Problemi innovatsiino-investitsiynogo rozvitku*, 23, 12–26.
15. Redziuk, Y.V. (2020, November 14) Vidnovlennya u drugu khvilju. *Dzerkalo tizhnya*. Retrieved from <https://zn.ua/ukr/macrolevel/vidnovlennja-u-druhu-khvilju.html>.
The article was received by the editors 16.06.2021
The article is recommended for printing 24.06.2021

Yevhenii Redziuk

*Candidate of Economics, Associate Professor, Senior Researcher, sector international financial research
State Organization "Institute of the Economy and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine",
26, Panasa Myrnoho, Kyiv, 01011, Ukraine; e-mail: redzyuk@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-5592-5121*

FUNCTIONING OF FINANCIAL INSTITUTIONS AND INSTRUMENTS IN AN UNSTABLE GLOBAL ECONOMY

Abstract. The current financial and economic outlook from 2020 onwards is a concern worldwide, especially for borrowers with a lower credit score or in industries most affected by the restrictions associated with the spread of the COVID-19 epidemic in the world. Extraordinary budgetary financial and fiscal incentives have helped stabilize the national economies of most countries. The central banks of the developed world and developing countries responded quickly and decisively, providing their own unprecedented support measures. They did so through a variety of policy instruments (liquidity support in the banking system and financial markets, control over foreign exchange interventions, lowering the discount rate, lowering reserve requirements for banks and insurance companies, debt and tax deferrals, soft loans, grants, financial assistance, etc.), which greatly helped to stabilize their markets and maintain their full functioning.

In addition, almost all central banks in the developing world have been very active in anti-crisis policies, and about half of them have reduced reserve requirements for banks that provide liquidity to the financial system; also eased lending conditions. About 20 emerging market central banks have first launched quantitative easing - formally known as asset repurchase programs - by buying public and private debt to relieve stress in the economy and help markets function. The analysis shows that these asset repurchase programs have generally proven effective, including by helping to stabilize local financial markets.

Following the application of quantitative easing in 2020, the analysis shows that these asset repurchase programs have generally had a positive impact on local financial markets. It is important to note that this has taken place even with the reduction of the discount rate, additional large-scale purchases of assets by the Federal Reserve and a significant recovery in global appetite for risk. In particular, the repurchase of assets by central banks of emerging market countries helped to reduce the yield on government bonds, which did not significantly affect the depreciation of local currencies. They have also gradually helped reduce the stress of the local financial investment market. A positive asset repurchase experience may prompt central banks in more emerging markets to view non-traditional monetary policies as a key part of their policy tools, especially when space for traditional policies is limited. The purchase of assets may be a suitable policy for some central banks depending on the market conditions they face and their ability to successfully implement them.

Ukraine also needs to end the harmful effects of chaos and inconsistency in the public sector during the pandemic and to develop a comprehensive strategy to protect the population and business structures from the COVID-19 pandemic, especially those sections of the population and areas of activity that have suffered the most. At the same time, as world experience shows, financial institutions and instruments are one of the key anti-crisis mechanisms that must be actively used to overcome the existing challenges.

Keywords: *financial institutions, financial instruments, world economy, international economic relations, global economy, financial and economic crisis.*

JEL Classification: G 01, G 15, G 18, F 01, F 3.

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 15